

Bruxelles, 2 mai 2018
(OR. en)

8299/18

**Dosar interinstituțional:
2018/0008 (NLE)**

**EDUC 133
JEUN 47
SOC 212
EMPL 154**

NOTĂ

Sursă:	Comitetul Reprezentanților Permanenți (partea I)
Destinatar:	Consiliul
Nr. doc. ant.:	7951/18 EDUC 125 JEUN 39 SOC 195 EMPL 145
Nr. doc. Csie:	5464/18 EDUC 14 JEUN 4 SOC 22 EMPL 18 + ADD 1
Subiect:	Propunere de recomandare a Consiliului privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții - <i>Adoptare</i>

În cadrul reuniunii sale din 2 mai 2017, Comitetul Reprezentanților Permanenți a luat act de faptul că s-a ajuns la un acord unanim cu privire la recomandarea sus-menționată.

În consecință, Consiliul este invitat să adopte recomandarea pe baza textului din anexă și să o înainteze spre publicare în Jurnalul Oficial.

Propunere de

RECOMANDARE A CONSILIULUI

privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții

(Text cu relevanță pentru SEE)

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolele 165 și 166,

având în vedere propunerea Comisiei Europene,

întrucât:

- (1) Primul principiu al Pilonului european al drepturilor sociale¹ prevede că orice persoană are dreptul la educație, formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții favorabile incluziunii și de calitate pentru a dobândi și a menține aptitudini care îi permit să participe deplin în societate și să gestioneze cu succes tranzițiile pe piața forței de muncă. Acesta prevede, de asemenea, dreptul tuturor persoanelor la „asistență rapidă și adaptată pentru îmbunătățirea perspectivelor de încadrare în muncă sau de desfășurare a unor activități independente, formare profesională și recalificare, pentru continuarea studiilor și sprijin pentru căutarea unui loc de muncă”. Încurajarea dezvoltării competențelor este unul dintre obiectivele viziunii de realizare a unui Spațiu european al educației care ar avea posibilitatea „să valorifice întregul potențial al educației și culturii, ca factori motrici ai creării de locuri de muncă, ai echității sociale și ai cetățeniei active, precum și ca mod de a trăi identitatea europeană în deplina sa diversitate”².

¹ COM(2017)250.

² COM(2017)673.

- (2) Cetățenii au nevoie de un set adecvat de aptitudini și competențe pentru a menține nivelul de trai actual, pentru susținerea unei rate ridicate a ocupării forței de muncă și promovarea coeziunii sociale în perspectiva societății și pieței forței de muncă de mâine. Sprijinirea persoanelor din întreaga Europă în vederea dobândirii de aptitudini și competențe necesare pentru împlinirea pe plan personal, o stare bună de sănătate, capacitatea de inserție profesională și incluziunea socială ajută la consolidarea rezilienței Europei într-o perioadă de schimbări rapide și profunde.
- (3) În 2006, Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene au adoptat Recomandarea privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții. În recomandarea menționată, statele membre au fost invitate „să dezvolte furnizarea de competențe-cheie pentru toți ca parte a strategiilor lor de învățare pe tot parcursul vieții, inclusiv strategiile lor de realizare a alfabetizării universale” și să utilizeze „Competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții - Un cadru european de referință”³. De la adoptarea sa, recomandarea a reprezentat un document de referință esențial pentru dezvoltarea educației, formării și învățării bazate pe competențe.
- (4) În prezent, cerințele în materie de competențe s-au schimbat, tot mai multe locuri de muncă fac obiectul automatizării, tehnologiile joacă un rol tot mai important în toate domeniile de activitate, iar competențele antreprenoriale, sociale și civice devin din ce în ce mai relevante în vederea asigurării rezilienței și capacității de adaptare la schimbări.
- (5) În același timp, sondajele internaționale precum Programul privind evaluarea internațională a elevilor (PISA) al Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) sau Programul de evaluare internațională a competențelor adulților (PIAAC) al OCDE arată o proporție constant ridicată de adolescenți și adulți cu aptitudini de bază insuficiente. În 2015, unul din cinci elevi au avut dificultăți grave privind dezvoltarea de aptitudini suficiente la citire, matematică și științe⁴. În unele țări, până la o treime din adulți sunt competenți doar la nivelurile cele mai scăzute de alfabetizare și de competențe numerice⁵. 44 % din cetățenii Uniunii dețin un nivel de competențe digitale scăzut sau nu dețin aptitudini digitale (19 %).⁶

³ JO L 394, 30.12.2006, p. 10.

⁴ OCDE (2016), rezultatele PISA 2015.

⁵ Comisia Europeană (2016), Monitorul educației și formării din 2016.

⁶ Tabloul de bord digital al Comisiei Europene din 2017.

- (6) Prin urmare, investirea în aptitudinile de bază a devenit mai relevantă ca niciodată. Educația de înaltă calitate, inclusiv activitățile extrașcolare și o abordare globală a dezvoltării competențelor, îmbunătățește nivelul aptitudinilor de bază. În plus, trebuie explorate noi moduri de învățare pentru o societate care devine din ce în ce mai mobilă și mai digitală⁷. Tehnologiile digitale au un impact asupra educației, formării și învățării prin dezvoltarea de medii de învățare mai flexibile și mai adaptate nevoilor unei societăți cu un grad ridicat de mobilitate⁸.
- (7) În economia bazată pe cunoaștere, memorarea de date concrete și proceduri este esențială, însă nu și suficientă pentru înregistrarea de progrese și succese. Aptitudinile, cum ar fi soluționarea problemelor, gândirea critică, capacitatea de a coopera, creativitatea, gândirea computațională sau autoreglarea, sunt mai esențiale decât oricând în contextul societății noastre aflate în schimbare rapidă. Acestea sunt instrumentele prin care cele învățate sunt puse în practică în timp real pentru a genera noi idei, noi teorii, noi produse și noi cunoștințe.
- (8) Noua agendă pentru competențe în Europa⁹ a anunțat revizuirea Recomandării din 2006 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții, recunoscând faptul că investițiile în aptitudini și competențe și într-o înțelegere comună și actualizată a competențelor-cheie reprezintă un prim pas pentru promovarea educației, formării și învățării nonformale în Europa.
- (9) Ca răspuns la schimbările care au loc în societate și economie, reflectând discuțiile privind viitorul muncii și în urma consultării publice privind revizuirea Recomandării din 2006 privind competențele-cheie, reiese faptul că atât recomandarea, cât și Cadrul european de referință privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții trebuie să fie revizuite și actualizate.

⁷ Document de reflecție privind valorificarea oportunităților oferite de globalizare – COM(2017) 240 final.

⁸ Regândirea educației: investiții în competențe pentru rezultate socio-economice mai bune, COM(2012) 669 final.

⁹ COM(2016) 381 final.

- (10) Dezvoltarea competențelor-cheie, validarea lor și furnizarea de educație, formare și învățare bazate pe competențe ar trebui sprijinite prin stabilirea de bune practici pentru îmbunătățirea sprijinului acordat personalului din învățământ pentru îndeplinirea sarcinilor care le revin și îmbunătățirea educației lor, pentru actualizarea și validarea metodelor și instrumentelor de evaluare și pentru introducerea unor forme noi și inovatoare de predare și învățare¹⁰. Prin urmare, bazându-se pe experiențele din ultimul deceniu, prezenta recomandare ar trebui să abordeze provocările legate de punerea în aplicare a educației, formării și învățării bazate pe competențe.
- (11) Sprijinirea validării competențelor dobândite în diferite contexte va permite cetățenilor recunoașterea competențelor și obținerea unei calificări integrale sau, acolo unde este cazul, a unei calificări parțiale¹¹. Aceasta se poate baza pe mecanismele existente de validare a învățării nonformale și informale, precum și pe Cadrul european al calificărilor¹², care oferă un cadru comun de referință pentru a compara nivelurile de calificare, indicând competențele necesare în vederea atingerii acestora. În plus, evaluarea poate contribui la structurarea proceselor de învățare și la orientare, ajutând cetățenii să își amelioreze competențele și în ceea ce privește cerințele aflate în schimbare de pe piața forței de muncă¹³.
- (12) Definirea setului de competențe-cheie necesare pentru împlinirea pe plan personal, o stare bună de sănătate, capacitatea de inserție profesională și incluziunea socială a fost influențată nu numai de evoluțiile sociale și economice, ci și de diferitele inițiative care au avut loc în Europa pe parcursul ultimului deceniu. S-a acordat o atenție deosebită îmbunătățirii aptitudinilor de bază, investițiilor în învățarea limbilor străine, îmbunătățirii competențelor digitale și antreprenoriale, relevanței valorilor comune în ceea ce privește funcționarea societăților noastre și creșterii motivației tinerilor pentru a îmbrățișa o carieră în domeniul științelor. Aceste schimbări ar trebui reflectate în Cadrul de referință.

¹⁰ Raportul comun al Consiliului și al Comisiei privind punerea în aplicare a cadrului strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și al formării profesionale (ET 2020) JO C 417, 15.12.2015, p. 25.

¹¹ JO C 398, 22.12.2012, p. 1.

¹² JO C 189, 15.6.2017, p. 15.

¹³ Rezoluția Consiliului din 21 noiembrie 2008 privind o mai bună integrare a orientării pe tot parcursul vieții în strategiile de învățare pe tot parcursul vieții, JO C 319, 13.12.2008, p. 4.

- (13) Ținta 4.7 din Obiectivele de dezvoltare durabilă subliniază necesitatea de a „asigura faptul că toți cei care urmează cursurile unei instituții de învățământ dobândesc cunoștințele și aptitudinile necesare pentru a promova dezvoltarea durabilă, inclusiv, printre altele, prin educația pentru dezvoltare durabilă și stiluri de viață durabile, drepturile omului, egalitatea între femei și bărbați, o cultură a păcii și a non-violenței, cetățenia globală și aprecierea față de diversitatea culturală și față de contribuția culturii la dezvoltarea durabilă”¹⁴. Programul global de acțiune privind educația pentru dezvoltare durabilă al UNESCO afirmă că educația pentru dezvoltare durabilă este un element integrant al unei educații de calitate și un factor favorizant principal pentru toate celelalte obiective de dezvoltare durabilă. Acest obiectiv se reflectă în revizuirea cadrului de referință.
- (14) Oferta privind învățarea limbilor străine, care este din ce în ce mai importantă pentru societățile moderne, înțelegerea și cooperarea interculturală, profită de Cadrul european comun de referință pentru limbi (CECRL). Acest cadru ajută la identificarea principalelor elemente ale acestor competențe și sprijină procesul de învățare. De asemenea, el pune bazele definirii competențelor lingvistice, în special al celor referitoare la limbile străine, și se reflectă în actualizarea cadrului de referință.
- (15) Dezvoltarea Cadrului competențelor digitale și a Cadrului competențelor antreprenoriale sprijină dezvoltarea competențelor. În mod similar, Cadrul de referință al competențelor pentru o cultură democratică al Consiliului Europei prezintă un set complet de valori, aptitudini și atitudini pentru o participare adecvată în societățile democratice. Toate acestea au fost luate în mod adecvat în considerare la actualizarea cadrului de referință.

¹⁴ Rezoluția Organizației Națiunilor Unite adoptată de Adunarea Generală la 25 septembrie 2015, intitulată „Transformarea lumii în care trăim: Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă”.

- (16) Pentru a motiva cât mai mulți tineri să îmbrățișeze cariere în domeniile științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii (STIM), inițiative din întreaga Europă au început să asocieze mai strâns educația științifică cu artele și alte subiecte prin folosirea de pedagogii bazate pe cercetare și prin colaborarea cu o gamă largă de actori societali și industriei. În timp ce definiția acestor competențe nu s-a schimbat mult de-a lungul anilor, susținerea dezvoltării competențelor în domeniile STIM devine din ce în ce mai relevantă și ar trebui să se reflecte în prezenta recomandare.
- (17) Importanța și relevanța învățării nonformale și informale este evidențiată de experiențele acumulate din activitățile culturale, din activitățile pentru tineret, din munca voluntară, precum și din participarea la sporturile de masă. Învățarea nonformală și informală joacă un rol important în sprijinirea dezvoltării aptitudinilor interpersonale, de comunicare și cognitive esențiale, cum ar fi: gândirea critică, aptitudinile analitice, creativitatea, soluționarea problemelor și reziliența, care facilitează tranziția tinerilor către vârsta adultă, cetățenia activă și viața profesională¹⁵. Stabilirea unei mai bune cooperări între diferite medii de învățare ajută la promovarea unei game variate de metode și contexte de învățare¹⁶.
- (18) În abordarea dezvoltării de competențe-cheie în perspectiva învățării pe tot parcursul vieții, ar trebui să asigure sprijin la toate nivelurile de educație, formare și parcursuri educaționale: pentru a dezvolta educația și îngrijirea de înaltă calitate a copiilor preșcolari¹⁷, pentru a îmbunătăți în continuare educația școlară și pentru a asigura o predare excelentă¹⁸, pentru a oferi parcursuri de actualizare a competențelor pentru adulții slab calificați¹⁹ și, de asemenea, pentru a dezvolta în continuare educația și formarea profesională inițială și continuă și pentru a moderniza învățământul superior²⁰.

¹⁵ Concluziile Consiliului privind rolul activităților pentru tineret în sprijinirea dezvoltării în rândul tinerilor a deprinderilor de viață esențiale care le facilitează tranziția cu succes către vârsta adultă, cetățenia activă și viața profesională, JO C 189, 15.6.2017, p. 30.

¹⁶ Concluziile Consiliului privind intensificarea cooperării transsectoriale la nivel de politici în vederea abordării eficace a provocărilor socioeconomice cu care se confruntă tinerii, JO C 172, 27.5.2015, p. 3.

¹⁷ Concluziile Consiliului privind rolul educației preșcolare și al educației primare în stimularea creativității, a inovării și a competențelor digitale, JO C 172, 27.5.2015, p. 17.

¹⁸ Concluziile Consiliului privind dezvoltarea școlilor și calitatea excelentă a predării, JO C 421, 8.12.2017, p. 2.

¹⁹ Recomandarea Consiliului din 19 decembrie 2016 privind parcursurile de actualizare a competențelor: noi oportunități pentru adulți, JO C 484, 24.12.2016, p. 1.

²⁰ Concluziile Consiliului privind o nouă agendă a UE pentru învățământul superior, JO C 429, 14.12.2017, p. 3.

- (19) Prezenta recomandare ar trebui să acopere o gamă largă de medii de educație, de formare și de învățare, atât formale, cât și nonformale și informale, în perspectiva învățării pe tot parcursul vieții. Ea ar trebui să încerce să stabilească o înțelegere comună a competențelor care pot sprijini tranzițiile și cooperarea între aceste medii de învățare diferite. Ea prezintă bunele practici care ar putea răspunde nevoilor personalului didactic care include profesorii, formatorii de cadre didactice, directorii de instituții de educație și formare, personalul responsabil cu formarea colegilor, cercetătorii și profesorii universitari, lucrătorii tineri și educatorii pentru adulți, precum și angajatorii și părțile interesate de pe piața muncii. Prezenta recomandare se adresează, de asemenea, instituțiilor și organizațiilor, inclusiv partenerilor sociali și organizațiilor societății civile, având ca scop orientarea și sprijinirea cetățenilor în efortul lor de a-și îmbunătăți competențele începând cu o vârstă fragedă și continuând pe tot parcursul vieții.
- (20) Prezenta recomandare respectă pe deplin principiile subsidiarității și proporționalității.

ADOPTĂ PREZENTA RECOMANDARE

Statele membre ar trebui:

1. să sprijine dreptul la educație, formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții de calitate și favorabile incluziunii și să asigure pentru toți cetățenii posibilități de dezvoltare a competențelor-cheie prin utilizarea deplină a „Competențelor-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții – Un cadru european de referință” astfel cum figurează în anexă, și
 - 1.1. să sprijine și să consolideze dezvoltarea competențelor-cheie de la o vârstă fragedă și pe tot parcursul vieții, pentru toți cetățenii, ca parte a strategiilor naționale de învățare pe tot parcursul vieții;
 - 1.2. să îi susțină pe toți cursanții, inclusiv pe cei care se confruntă cu dezavantaje, sau care au nevoi speciale, pentru ca aceștia să-și valorifice potențialul;

2. să sprijine dezvoltarea competențelor-cheie, acordând o atenție specială în ceea ce privește:
- 2.1. ridicarea nivelului de dobândire a aptitudinilor de bază (alfabetizare, aptitudini numerice și aptitudini digitale de bază) și sprijinirea dezvoltării competenței de a învăța să înveți, ca fundament îmbunătățit în mod continuu pentru învățare și participare în societate, având drept perspectivă tot parcursul vieții;
 - 2.2. ridicarea nivelului de competențe personale, sociale și de a învăța să înveți, pentru a îmbunătăți gestionarea vieții care ține seama de aspecte de sănătate și este orientată spre viitor;
 - 2.3. promovarea dobândirii de competențe în științe, tehnologie, inginerie și matematică (STIM), ținând seama de legăturile acestora cu artele, creativitatea și inovarea și motivând mai mulți tineri, în special fete și tinere femei, să îmbrățișeze o carieră în domeniile STIM;
 - 2.4. creșterea și îmbunătățirea nivelului de competențe digitale în toate stadiile procesului de educație și formare, la nivelul tuturor segmentelor populației;
 - 2.5. cultivarea competențelor antreprenoriale, a creativității și a spiritului de inițiativă, în special în rândul tinerilor, de exemplu prin promovarea oportunităților pentru tinerii cursanți de a avea cel puțin o experiență antreprenorială practică pe parcursul educației lor școlare;
 - 2.6. creșterea nivelului de competențe lingvistice, atât în limba oficială, cât și în alte limbi, și sprijinirea cursanților să învețe diferite limbi, care să fie relevante pentru situația lor de muncă și de viață și care ar putea contribui la comunicarea și mobilitatea transfrontalieră;
 - 2.7. promovarea dezvoltării de competențe cetățenești, cu scopul de a consolida conștientizarea valorilor comune, astfel cum sunt menționate la articolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană și în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene;
 - 2.8. sporirea conștientizării de către toți cursanții și personalul didactic a importanței dobândirii de competențe-cheie și a legăturii acestora cu societatea;

3. să faciliteze dobândirea de competențe-cheie prin utilizarea de bune practici de sprijinire a dezvoltării competențelor-cheie, astfel cum figurează în anexă, în special prin:
 - 3.1. promovarea unei game largi de metode și medii de învățare, inclusiv utilizarea adecvată a tehnologiilor digitale în educație, în formare și în mediile de învățare;
 - 3.2. sprijinirea personalului didactic, precum și a celorlalte părți interesate care sprijină procesele de învățare, inclusiv a familiilor, în scopul îmbunătățirii competențelor-cheie ale cursanților, ca parte a abordării pentru învățarea pe tot parcursul vieții în educație, formare și mediile de învățare;
 - 3.3. sprijinirea și dezvoltarea în continuare a evaluării și validării competențelor-cheie dobândite în medii diferite, în conformitate cu normele și procedurile statelor membre;
 - 3.4. consolidarea cooperării dintre educație, formare și mediile de învățare la toate nivelurile și în domenii diferite, pentru a ameliora continuitatea dezvoltării competențelor cursanților și dezvoltarea de metode de învățare inovatoare;
 - 3.5. consolidarea instrumentelor, resurselor și orientărilor în domeniul educației, al formării, al ocupării forței de muncă și al altor medii de învățare pentru a sprijini cetățenii în gestionarea propriilor parcursuri de învățare pe tot parcursul vieții;
4. să integreze ambițiile obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD) ale ONU, în special din cadrul ODD4.7, în educație, formare și învățare, inclusiv prin stimularea dobândirii de cunoștințe despre limitarea caracterului multidimensional al schimbărilor climatice și prin utilizarea resurselor naturale în mod durabil;
5. să raporteze, prin intermediul cadrelor și instrumentelor existente ale Cadrului strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale (ET2020) și a ale oricărui cadru care îi va succeda, cu privire la experiența acumulată și progresele înregistrate în promovarea competențelor-cheie în toate sectoarele de educație și formare, inclusiv învățarea nonformală și, pe cât posibil, învățarea informală.

SALUTĂ PRIN PREZENTA FAPTUL CĂ COMISIA, ȚINÂND SEAMA ÎN MOD
CORESPUNZĂTOR DE COMPETENȚELE STATELOR MEMBRE:

6. sprijină punerea în aplicare a recomandării și utilizarea Cadrului european de referință prin facilitarea învățării reciproce între statele membre și dezvoltarea, în cooperare cu statele membre, a materialelor de referință și a instrumentelor, cum ar fi:
 - 6.1. după caz, cadre pentru competențe specifice care facilitează dezvoltarea și evaluarea competențelor²¹;
 - 6.2. materiale de orientare bazate pe noi forme de învățare și abordări de sprijinire;
 - 6.3. instrumente de sprijin pentru personalul didactic și alte părți interesate, cum ar fi cursuri de formare online, instrumente de autoevaluare²², rețele, inclusiv eTwinning și Platforma electronică pentru educația adulților în Europa (EPALE);
 - 6.4. abordări pentru evaluarea și sprijinirea validării competențelor-cheie dobândite în continuarea acțiunilor anterioare în contextul ET 2020²³ și al oricărui cadru care îi succedă;
7. sprijină inițiativele menite să dezvolte și să promoveze în continuare educația pentru dezvoltare durabilă în ceea ce privește obiectivul de dezvoltare durabilă 4 al ONU privind educația, formarea profesională și învățarea pe tot parcursul vieții favorabile incluziunii, echitabile și de înaltă calitate pentru toți;

²¹ Pe baza experienței și expertizei acumulate la crearea Cadrului european comun de referință pentru limbi, a Cadrului competențelor digitale și a Cadrului de competențe antreprenoriale

²² Cum ar fi Cadrul competențelor digitale.

²³ Evaluarea competențelor-cheie în educația și formarea inițială: Orientare politică, SWD (2012) 371.

8. rapoarte privind experiențele și bunele practici, în scopul îmbunătățirii competențelor-cheie ale cursanților, ca parte a abordării pentru învățarea pe tot parcursul vieții în educație, formare și mediile de învățare la nivelul Uniunii, prin intermediul cadrelor și instrumentelor existente.

Prezenta recomandare înlocuiește Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului din 18 decembrie 2006 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții.

Adoptată la Bruxelles,

Pentru Consiliu

Președintele

COMPETENȚE-CHEIE PENTRU ÎNVĂȚAREA PE TOT PARCURSUL VIEȚII

UN CADRU EUROPEAN DE REFERINȚĂ

Context și obiective

Orice persoană are dreptul la educație, formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții favorabile incluziunii și de înaltă calitate pentru a dobândi și a menține aptitudini care îi permit să participe deplin în societate și să gestioneze cu succes tranzițiile pe piața forței de muncă.

Orice persoană are dreptul la o asistență rapidă și adaptată pentru îmbunătățirea perspectivelor de încadrare în muncă sau de desfășurare a unor activități independente. Aceasta include dreptul de a beneficia de sprijin pentru căutarea unui loc de muncă, formare profesională și recalificare.

Aceste principii sunt definite în „Pilonul european al drepturilor sociale”.

Într-o lume aflată în schimbare rapidă și puternic interconectată, fiecare persoană va avea nevoie de o gamă largă de aptitudini și competențe, iar dezvoltarea acestor competențe trebuie să se desfășoare în mod continuu, pe tot parcursul vieții. Competențele-cheie, astfel cum sunt definite în prezentul cadru de referință, vizează să pună bazele pentru realizarea unei societăți mai democratice și mai echitabile. Ele răspund nevoilor de creștere durabilă și favorabilă incluziunii, coeziune socială și dezvoltare în continuare a culturii democratice.

Principalele obiective ale cadrului de referință sunt următoarele:

- a) să identifice și să definească competențele-cheie necesare pentru ocuparea unui loc de muncă, împlinire personală și o stare bună de sănătate, cetățenie activă și responsabilă și incluziune socială;
- b) să furnizeze un instrument european de referință pentru factorii de decizie politică, furnizorii de educație și formare, personalul didactic, profesioniștii din domeniul orientării profesionale, angajatori, serviciile publice de ocupare a forței de muncă și cursanți;

- c) să sprijine eforturile depuse la nivel european, național, regional și local pentru a încuraja dezvoltarea competențelor într-o perspectivă a învățării pe tot parcursul vieții.

Competențe-cheie

În sensul prezentei recomandări, competențele sunt definite ca o combinație între cunoștințe, aptitudini și atitudini, unde:

- a) cunoștințele sunt formate din fapte și cifre, concepte, idei și teorii deja stabilite și care sprijină înțelegerea într-un anumit domeniu sau subiect;
- b) aptitudinile sunt definite ca abilitatea și capacitatea de a desfășura procese și de a utiliza cunoștințele existente pentru obținerea de rezultate;
- c) atitudinile descriu dispoziția și mentalitatea de a acționa sau de a reacționa la idei, persoane sau situații.

Competențele-cheie sunt acele competențe de care au nevoie toți cetățenii pentru împlinirea și dezvoltarea personală, ocuparea unui loc de muncă, incluziune socială, un stil de viață durabil, o viață de succes în cadrul unor societăți pașnice, o gestionare a vieții care ține seama de aspecte legate de sănătate și cetățenie activă. Acestea sunt dezvoltate în perspectiva învățării pe tot parcursul vieții, începând din copilăria mică și pe tot parcursul vieții adulte, prin intermediul învățării formale, nonformale și informale, în toate contextele, inclusiv familie, școală, locul de muncă, vecinătate și alte comunități.

Toate competențele-cheie sunt considerate la fel de importante; fiecare dintre acestea contribuie la o viață de succes în societate. Competențele pot fi aplicate în diferite contexte și în diferite combinații. Ele se suprapun și se întrepătrund; aspectele esențiale dintr-un domeniu pot sprijini competențele dintr-un alt domeniu. Aptitudini cum ar fi gândirea critică, soluționarea problemelor, munca în echipă, aptitudinile de comunicare și negociere, aptitudinile analitice, creativitatea și aptitudinile interculturale fac parte integrantă din competențele-cheie.

Cadrul de referință stabilește opt competențe-cheie:

- competențe de alfabetizare;
- competențe multilingvistice;
- competențe în domeniul științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii;
- competențe digitale;
- competențe personale, sociale și de a învăța să înveți;
- competențe cetățenești;
- competențe antreprenoriale;
- competențe de sensibilizare și expresie culturală.

1. Competențe de alfabetizare

Alfabetizarea este capacitatea de a identifica, înțelege, exprima, crea și interpreta concepte, sentimente, fapte și opinii, atât verbal, cât și în scris, folosind materiale vizuale, auditive/audio și digitale în diferite discipline și în diferite contexte. Ea implică capacitatea de a comunica și de a stabili conexiuni cu alte persoane, în mod eficient, adecvat și creativ.

Dezvoltarea alfabetizării reprezintă baza pentru continuarea învățării și a interacțiunii lingvistice. În funcție de context, competențele de alfabetizare pot fi dezvoltate în limba maternă, în limba de școlarizare și/sau în limba oficială dintr-o țară sau regiune.

Cunoștințe, aptitudini și atitudini esențiale legate de această competență

Această competență implică cunoștințe de citire și scriere și o bună înțelegere a informațiilor scrise și, prin urmare, presupune din partea unei persoane cunoștințe de vocabular, de gramatică funcțională și privind funcțiile limbajului. Ea include cunoașterea celor trei tipuri principale de interacțiune verbală, o serie de texte literare și neliterare și principalele caracteristici ale diverselor stiluri și registre ale limbii.

Cetățenii ar trebui să dețină aptitudinile necesare pentru a comunica atât oral, cât și în scris, într-o gamă largă de situații și să monitorizeze și să își adapteze comunicarea la cerințele situației. Această competență include, de asemenea, capacitatea de a distinge și de a utiliza diferite tipuri de surse, de a căuta, culege și prelucra informații, de a utiliza instrumente ajutătoare și de a formula și exprima argumentele oral și în scris într-o manieră convingătoare și adecvată contextului. Aceasta cuprinde gândirea critică și capacitatea de a evalua informațiile și de a lucra cu acestea.

O atitudine pozitivă în ceea ce privește alfabetizarea implică adoptarea unui dialog critic și constructiv, o apreciere a calităților estetice și un interes pentru interacțiunea cu alte persoane. Aceasta implică o conștientizare a impactului limbajului asupra celorlalți și necesitatea de a înțelege și utiliza limba într-un mod pozitiv și responsabil din punct de vedere social.

2. Competențe multilingvistice²⁴

Această competență definește capacitatea de a utiliza diferite limbi în mod corespunzător și eficient pentru comunicare. Ea împărtășește în linii mari principalele dimensiuni ale aptitudinilor de alfabetizare: se bazează pe capacitatea de a înțelege, exprima și interpreta concepte, gânduri, sentimente, fapte și opinii, atât oral, cât și în scris (ascultare, vorbire, citire și scriere) într-o gamă corespunzătoare de contexte sociale și culturale, în funcție de necesități sau dorințe. Competențele în materie de limbi integrează o dimensiune istorică și competențe interculturale. Ele se bazează pe capacitatea de a crea conexiuni între diferite limbi și medii de comunicare, astfel cum se precizează în Cadrul european comun de referință pentru limbi. După caz, acestea pot include menținerea și dezvoltarea în continuare a competențelor de limbă maternă, precum și învățarea limbii/limbilor oficiale ale unei țări²⁵.

Cunoștințe, aptitudini și atitudini esențiale legate de această competență

Această competență presupune cunoștințe de vocabular și gramatică funcțională în diferite limbi și o cunoaștere a principalelor tipuri de interacțiune verbală și registre ale limbilor. Sunt importante cunoștințele privind convențiile sociale, aspectul cultural și variabilitatea limbilor.

Aptitudinile esențiale pentru aceste competențe constau în capacitatea de a înțelege mesajele verbale, de a iniția, susține și încheia conversații, de a citi, înțelege și redacta texte, cu niveluri diferite de aptitudini în diferite limbi, în funcție de necesitățile individuale. Cetățenii ar trebui să aibă posibilitatea de a utiliza instrumente în mod adecvat și de a învăța limbi străine într-un mod formal, nonformal și informal, pe tot parcursul vieții.

²⁴ În timp ce Consiliul Europei utilizează termenul „*plurilingvism*” pentru a desemna competențele cetățenilor în ceea ce privește mai multe limbi, documentele oficiale ale Uniunii Europene utilizează termenul „*multilingvism*” pentru a descrie atât competențele individuale, cât și situațiile sociale. Această situație rezultă în parte din dificultatea de a distinge între *plurilingvistic* și *multilingvistic* în alte limbi decât engleza și franceza.

²⁵ Este inclusă și învățarea limbilor clasice precum greaca veche și latina. Limbile clasice stau la originea multor limbi moderne și, prin urmare, pot facilita învățarea de limbi în general.

O atitudine pozitivă presupune aprecierea diversității culturale, interesul și curiozitatea cu privire la diferite limbi și comunicarea interculturală. Aceasta presupune, de asemenea, respectarea profilului lingvistic individual al fiecărei persoane, inclusiv atât respectul față de limba maternă a persoanelor care aparțin minorităților și/sau provenite dintr-un context de migrație, cât și aprecierea pentru limba oficială/limbile oficiale ale unei țări drept cadru comun pentru interacționare.

3. Competențe în domeniul științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii

- A. Competențele în domeniul matematicii sunt definite drept capacitatea de a dezvolta și de a folosi gândirea și raționamentul matematic pentru a rezolva o serie de probleme în situații de zi cu zi. Având ca bază stăpânirea competențelor numerice, se pune accent atât pe procese și activități, cât și pe cunoștințe. Competențele matematice implică, la niveluri diferite, capacitatea și disponibilitatea de a utiliza moduri matematice de gândire și de prezentare (formule, modele, grafice, diagrame).
- B. Competențele în știință se referă la capacitatea și la disponibilitatea de a explica fenomenele naturale utilizând cunoștințele și metodologia aflate în uz, inclusiv observarea și experimentarea, pentru a identifica întrebări și pentru a trage concluzii bazate pe dovezi. Competențele în domeniul tehnologiei și ingineriei sunt aplicarea acestor cunoștințe și metodologii pentru satisfacerea dorințelor și nevoilor cetățenilor. Competențele în știință, tehnologie și inginerie implică înțelegerea schimbărilor cauzate de activitatea umană și a responsabilității fiecărui cetățean.

Cunoștințe, aptitudini și atitudini esențiale legate de această competență

- A. Cunoștințele necesare în domeniul matematicii includ cunoștințe temeinice privind numerele, măsurile și structurile, operațiunile de bază și prezentările matematice de bază, o înțelegere a termenilor și conceptelor matematice, precum și o sensibilizare față de întrebările la care matematica poate oferi răspunsuri.

Cetățenii ar trebui să dispună de aptitudinile de a aplica principiile și procesele matematice de bază în contexte de zi cu zi, acasă și la muncă (de exemplu, aptitudini financiare), și să urmărească și să evalueze înșiruri de argumente. Cetățenii ar trebui să fie în măsură să utilizeze raționamentul matematic, să înțeleagă dovezile matematice, să comunice în limbaj matematic și să utilizeze instrumente ajutătoare corespunzătoare, inclusiv date statistice și grafice, precum și să înțeleagă aspectele matematice ale digitalizării.

O atitudine pozitivă în matematică se bazează pe respectarea adevărului și pe dorința de a căuta raționamente și de a verifica valabilitatea acestora.

- B. Pentru știință, tehnologie și inginerie, cunoștințele esențiale cuprind principiile de bază ale naturii, concepte științifice, teorii, principii și metode fundamentale, tehnologii, produse și procese tehnologice, precum și o bună înțelegere a impactului științei, tehnologiei, ingineriei și activităților umane în general asupra naturii. Aceste competențe ar trebui să permită cetățenilor să înțeleagă mai bine progresul, limitările și riscurile teoriilor, aplicațiilor și tehnologiilor științifice în societate în general (în legătură cu procesul de luare a deciziilor, valorile morale, cultură etc.).

Aptitudinile includ înțelegerea științei drept un proces de investigare prin metodologii specifice, inclusiv prin observare și prin experimente controlate, capacitatea de a utiliza logica și gândirea rațională pentru a verifica o ipoteză, precum și capacitatea de a renunța la propriile convingeri atunci când acestea sunt în contradicție cu constatări experimentale noi. Ele cuprind capacitatea de a utiliza și gestiona instrumente și mașini tehnologice, precum și date științifice, pentru a îndeplini un obiectiv sau pentru a ajunge la o concluzie sau pentru a lua decizii pe baza unor dovezi. Cetățenii ar trebui să fie, de asemenea, în măsură să recunoască caracteristicile esențiale ale investigației științifice și să dețină capacitatea de a comunica concluziile și motivele care au condus la acestea.

Competența presupune o atitudine de analiză critică și curiozitate, o preocupare pentru aspectele etice și susținerea atât a siguranței, cât și a durabilității mediului, în special referitor la progresele științifice și tehnologice în ceea ce privește interesul propriu, familial, al comunității și interesul mondial.

4. Competențe digitale

Competențele digitale implică utilizarea cu încredere, critică și responsabilă a tehnologiilor digitale, precum și utilizarea acestora pentru învățare, la locul de muncă, și pentru participarea în societate. Ele includ alfabetizarea în domeniul informației și al datelor, comunicarea și colaborarea, educația în domeniul mass-mediei, crearea de conținuturi digitale (inclusiv programarea), siguranța (inclusiv bunăstarea digitală și competențele legate de securitatea cibernetică), chestiunile legate de proprietatea intelectuală, precum și soluționarea problemelor și gândirea critică.

Cunoștințe, aptitudini și atitudini esențiale legate de această competență

Cetățenii ar trebui să înțeleagă modul în care tehnologiile digitale pot sprijini comunicarea, creativitatea și inovarea și să fie conștienți de posibilitățile, limitările, efectele și riscurile acestora. Ei ar trebui să înțeleagă principiile generale, mecanismele și logica care stau la baza tehnologiilor digitale aflate în plină evoluție și să cunoască funcția și utilizarea de bază a diferitelor dispozitive, programe informatice și rețele. Cetățenii ar trebui să aibă o abordare critică a valabilității, fiabilității și impactului informațiilor și datelor puse la dispoziție prin mijloace digitale și să cunoască principiile etice și juridice implicate în ceea ce privește utilizarea tehnologiilor digitale.

Cetățenii ar trebui să poată utiliza tehnologiile digitale pentru a-și susține cetățenia activă și incluziunea socială, colaborarea cu ceilalți, precum și creativitatea în vederea realizării obiectivelor personale, sociale sau comerciale. Aptitudinile includ capacitatea de a utiliza, accesa, filtra, evalua, crea, programa și împărtăși conținuturi digitale. Utilizatorii trebuie să aibă posibilitatea de a gestiona și proteja informațiile, conținutul, datele și identitățile digitale, precum și de a recunoaște și utiliza efectiv softuri, dispozitive, inteligență artificială sau roboți.

Utilizarea de tehnologii și conținuturi digitale necesită o atitudine reflexivă și critică, dar care manifestă în același timp curiozitate, este deschisă și orientată spre viitor în ceea ce privește evoluția acestora. Este necesară, de asemenea, o abordare etică, sigură și responsabilă a modului de utilizare a acestor instrumente.

5. Competențe personale, sociale și de a învăța să înveți

Competențele personale, sociale și de a învăța să înveți înseamnă capacitatea de a reflecta asupra propriei persoane, gestionarea eficace a timpului și a informației, munca în echipă în mod constructiv, păstrarea rezilienței și gestionarea propriului proces de învățare și a carierei. Ele includ capacitatea de a face față incertitudinii și situațiilor complexe, de a învăța să înveți, de a susține bunăstarea fizică și emoțională, de a menține o bună stare de sănătate fizică și mintală și capacitatea de a duce o viață care ține seama de aspecte legate de sănătate și orientată spre viitor și de a empatiza și a gestiona conflicte într-un context favorabil incluziunii și sprijinirii.

Cunoștințe, aptitudini și atitudini esențiale legate de această competență

Pentru a avea relații interpersonale și o participare socială de succes este esențială înțelegerea codurilor de conduită și a normelor de comunicare acceptate în general de diferite societăți și medii. Competențele personale, sociale și de a învăța să înveți necesită, de asemenea, cunoștințe privind elementele constitutive ale unui corp sănătos, ale unei minți sănătoase și ale unui stil de viață sănătos. Aceasta implică o cunoaștere a strategiilor de învățare preferate, cunoașterea nevoilor de dezvoltare a competențelor și a diferitelor modalități de a-și dezvolta competențele, precum și căutarea oportunităților și orientărilor privind educația, formarea și cariera sau a măsurilor de sprijin disponibile.

Aptitudinile includ capacitatea de a identifica propriile capacități și interese, capacitatea de abordare a situațiilor complexe, de a gândi în mod critic și de a lua decizii. Aceasta include capacitatea de a învăța și de a lucra atât în colaborare, cât și în mod individual, precum și de a-și organiza procesul de învățare și de a persevera, de a evalua și de a face schimb de cunoștințe, de a obține sprijin atunci când este necesar și de a gestiona în mod eficient propria carieră și interacțiunile sociale. Cetățenii ar trebui să fie rezilienți și să poată face față nesiguranței și stresului. Ei ar trebui să aibă capacitatea de a comunica în mod constructiv în medii diferite, de a colabora în echipe și de a negocia. Aceasta include manifestarea toleranței, exprimarea și înțelegerea unor puncte de vedere diferite, precum și capacitatea de a obține încredere și de a empatiza.

Această competență se bazează pe o atitudine pozitivă față de propria bunăstare personală, socială și fizică și pe învățarea pe tot parcursul vieții. Ea se bazează pe o atitudine de colaborare, asertivitate și integritate. Aceasta cuprinde și respectul față de diversitatea celorlalți și față de nevoile lor și disponibilitatea de depăși prejudecățile și de a ajunge la un compromis. Cetățenii ar trebui să aibă capacitatea de a identifica și stabili obiective, de a se motiva, precum și de a dezvolta reziliența și încrederea pentru a desfășura și a reuși în procesul de învățare pe tot parcursul vieții. O atitudine de soluționare a problemelor sprijină atât procesul de învățare, cât și capacitatea individuală de a aborda obstacolele și schimbările. Aceasta include dorința de a aplica experiențele anterioare de învățare și de viață și curiozitatea de a căuta oportunități de învățare și de dezvoltare în diverse situații din viață.

6. Competențe cetățenești

Competențele cetățenești înseamnă capacitatea de a acționa în calitate de cetățeni responsabili și de a participa pe deplin la viața civică și socială, pe baza înțelegerii conceptelor și structurilor sociale, economice, juridice și politice, precum și a evoluțiilor și a durabilității la nivel mondial.

Cunoștințe, aptitudini și atitudini esențiale legate de această competență

Competențele cetățenești se întemeiază pe cunoașterea conceptelor și fenomenelor de bază cu privire la indivizi, grupuri, organizații de muncă, societate, economie și cultură. Aceasta presupune o înțelegere a valorilor comune europene, astfel cum sunt formulate la articolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană și în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. Competențele civice includ cunoștințe despre evenimentele contemporane, precum și o înțelegere critică a principalelor evoluții ale istoriei naționale, europene și a lumii. În plus, aceasta include o cunoaștere a obiectivelor, valorilor și politicilor mișcărilor sociale și politice, precum și a sistemelor durabile, în special a schimbărilor climatice și demografice la nivel mondial și a cauzelor care stau la baza acestora. Cunoștințele despre integrarea europeană, precum și conștientizarea diversității și identității culturale în Europa și în lume reprezintă un aspect esențial. Acestea includ înțelegerea dimensiunilor multiculturale și socioeconomice ale societăților europene și a modului în care identitatea culturală națională contribuie la identitatea europeană.

Aptitudinile pentru competențe cetățenești se referă la capacitatea de a se implica în mod eficace împreună cu ceilalți cetățeni în interes comun sau public, inclusiv în ceea ce privește dezvoltarea durabilă a societății. Acest lucru implică gândirea critică și aptitudini integrate de soluționare a problemelor, precum și aptitudini de dezvoltare a argumentelor și participarea constructivă la activitățile comunității, precum și la procesele decizionale de la toate nivelurile, de la nivel local și național până la nivel european și internațional. Acest lucru implică, de asemenea, capacitatea de a accesa atât formele tradiționale, cât și noile forme ale mass-mediei, precum și de a interacționa cu ele, de a avea o înțelegere critică a acestora și de a înțelege rolul și funcțiile mass-mediei în societățile democratice.

Respectarea drepturilor omului ca bază a democrației reprezintă fundamentul unei atitudini responsabile și constructive. Participarea constructivă implică disponibilitatea de a participa la procesul decizional democratic de la toate nivelurile, precum și la activitățile civice. Aceasta include sprijinirea diversității sociale și culturale, a egalității de gen și a coeziunii sociale, a stilurilor de viață durabile, promovarea culturii păcii și nonviolentei, disponibilitatea de a respecta viața privată a altor persoane și de a-și asuma responsabilitatea pentru mediu. Interesul față de evoluțiile politice și socioeconomice, științele umaniste și comunicarea interculturală reprezintă premise necesare pentru atât pentru a depăși prejudecățile, cât și pentru a se ajunge la un compromis atunci când este necesar și pentru a se asigura justiția socială și de echitatea.

7. Competențe antreprenoriale

Competențele antreprenoriale se referă la capacitatea de a acționa în fața oportunităților și a ideilor și de a le transforma în valori pentru ceilalți. Ele se întemeiază pe creativitate, gândire critică și soluționarea problemelor, luarea de inițiative și perseverență și capacitatea de a lucra în colaborare cu scopul de a planifica și a gestiona proiecte care au o valoare culturală, socială sau financiară.

Cunoștințe, aptitudini și atitudini esențiale legate de această competență

Competențele antreprenoriale necesită cunoașterea diferitelor contexte și oportunități pentru punerea ideilor în practică în activitățile personale, sociale și profesionale precum și o înțelegere a modului în care acestea pot să apară. Cetățenii ar trebui să cunoască și să înțeleagă abordările privind planificarea și gestionarea proiectelor, care includ atât procesele, cât și resursele. Ei ar trebui să aibă cunoștințe de economie și să înțeleagă oportunitățile și provocările sociale și economice cu care se confruntă un angajator, organizație sau societate. Ei ar trebui, de asemenea, să cunoască principiile etice și provocările legate de dezvoltarea durabilă și să își cunoască propriile puncte forte și puncte slabe.

Aptitudinile antreprenoriale sunt bazate pe creativitate, care include imaginația, gândirea strategică, soluționarea problemelor, reflecția critică și constructivă în cadrul proceselor creative și al inovării. Acestea includ capacitatea de a lucra atât independent, cât și în echipă, pentru a mobiliza resurse (persoane și materiale) și pentru a susține activitatea. Aceasta include capacitatea de a lua decizii financiare referitoare la cost și valoare. Sunt esențiale capacitatea de a comunica eficient și de a negocia cu alte persoane, abordarea nesiguranței, ambiguității și a riscului în procesul de luare a deciziilor în cunoștință de cauză.

O atitudine antreprenorială se caracterizează prin inițiativă și autocontrol, capacitate de anticipare și de evaluare prospectivă, curaj și perseverență în atingerea obiectivelor. Include dorința de a motiva alte persoane și de a pune în valoare ideile acestora, empatia, grija față de alte persoane și în general, precum și acceptarea abordărilor etice de asumare a responsabilității pe parcursul întregului proces.

8. Competențe de sensibilizare și expresie culturală

Competențele de sensibilizare și expresie culturală implică înțelegerea și respectul față de modul în care ideile și înțelesurile sunt formulate și comunicate în mod creativ în diferite culturi și printr-o serie de arte și alte forme culturale. Aceasta implică participarea la înțelegerea, dezvoltarea și exprimarea ideilor proprii și a sentimentului de apartenență sau a rolului în societate în diverse moduri și contexte.

Cunoștințe, aptitudini și atitudini esențiale legate de această competență

Această competență necesită cunoașterea culturilor și modurilor de exprimare locale, naționale, regionale, europene și mondiale, inclusiv limbile, patrimoniul și tradițiile acestora, precum și cunoașterea produselor culturale și o înțelegere a modului în care aceste exprimări pot influența opiniile individuale și reciproc. Aceasta include înțelegerea diferitelor moduri de comunicare a ideilor între creator, participant și audiență în texte scrise, tipărite și digitale, teatru, film, dans, jocuri, artă și design, muzică, ritualuri și arhitectură, precum și în forme hibride. Acest lucru necesită o înțelegere a propriei identități aflate în evoluție și a patrimoniului cultural, într-o lume a diversității culturale, precum și a modului în care artele și alte forme culturale pot fi o modalitate de a vizualiza și de a modela lumea.

Aptitudinile includ capacitatea de a exprima și interpreta cu empatie idei figurative și abstracte, experiențe și emoții, precum și capacitatea de a face acest lucru într-o serie de alte forme artistice și culturale. Aptitudinile includ, de asemenea, abilitatea de a identifica și concretiza oportunități în interes personal, social sau comercial prin intermediul artelor și a altor forme culturale și capacitatea de a se angaja în procese creative, atât ca individ, cât și în cadrul colectivității.

Este importantă o atitudine deschisă și respectul față de diversitatea expresiilor culturale, împreună cu o abordare etică și responsabilă a proprietății intelectuale și culturale. O atitudine pozitivă presupune, de asemenea, curiozitatea față de lumea înconjurătoare, o atitudine deschisă de imaginare a noi posibilități și dorința de a participa la experiențe culturale.

Sprijinirea dezvoltării de competențe-cheie

Competențele-cheie sunt o combinație dinamică de cunoștințe, aptitudini și atitudini pe care un cursant trebuie să le dezvolte pe tot parcursul vieții, începând de la o vârstă fragedă. Educația incluzivă și de înaltă calitate, formarea profesională și învățarea pe tot parcursul vieții oferă oportunități pentru toți în vederea dezvoltării de competențe-cheie și, prin urmare, abordările bazate pe competențe pot fi utilizate în toate mediile de educație, formare și învățare, pe tot parcursul vieții.

În sprijinul educației, formării și învățării bazate pe competențe și în contextul învățării pe tot parcursul vieții, au fost identificate trei provocări: utilizarea unei game largi de abordări și contexte ale învățării; sprijin pentru profesori și alte categorii de personal educațional; și evaluarea și validarea dezvoltării competențelor. Pentru a aborda aceste provocări, au fost identificate anumite exemple de bune practici.

a) Utilizarea unei game largi de abordări ale învățării și de medii de învățare

- a) Învățarea interdisciplinară, parteneriatele între diferite niveluri de educație, actori din domeniul formării și învățării, inclusiv de pe piața forței de muncă, precum și conceptele cum ar fi abordările privind școala în ansamblul său, cu accent pe predarea și învățarea în regim de colaborare, participarea activă și luarea deciziilor de către cursanți pot îmbogăți procesul de învățare. Învățarea interdisciplinară permite de asemenea consolidarea conectivității între diferitele subiecte din programă, precum și crearea unei legături puternice între materialul predat și schimbarea și relevanța societală. Cooperarea transsectorială între instituțiile de educație și formare și actorii externi din domeniul afacerilor, artelor, sportului și comunităților de tineret, precum și instituțiile de învățământ superior sau de cercetare, ar putea fi esențiale pentru o dezvoltare eficientă a competențelor.
- b) Dobândirea aptitudinilor de bază, precum și dezvoltarea unor competențe mai generale poate fi stimulată prin completarea în mod sistematic a învățării academice cu învățarea socială și emoțională, cu artele, cu activitățile fizice care îmbunătățesc starea de sănătate și care susțin stiluri de viață care țin seama de aspecte legate de sănătate, orientate spre viitor și active din punct de vedere fizic. Consolidarea competențelor personale, sociale și de învățare de la o vârstă fragedă poate oferi o bază pentru dezvoltarea aptitudinilor de bază.
- c) Metode de învățare cum ar fi învățarea bazată pe cercetare, învățarea bazată pe proiecte, învățarea mixtă, învățarea bazată pe arte și jocuri pot spori motivația de a învăța și capacitatea de implicare. De asemenea, învățarea experimentală, învățarea bazată pe muncă și metodele științifice în domeniul științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii (STIM) pot stimula dezvoltarea unei game largi de competențe.

- d) Cursanții, personalul didactic și furnizorii de educație și formare ar putea fi încurajați să utilizeze tehnologiile digitale pentru a îmbunătăți învățarea și pentru a sprijini dezvoltarea competențelor digitale. De exemplu, prin participarea la inițiativele Uniunii precum „Săptămâna UE a programării”. Utilizarea unor instrumente de autoevaluare, cum ar fi instrumentul SELFIE, ar putea îmbunătăți capacitatea digitală a furnizorilor de educație, formare și învățare.
- e) Oportunitățile specifice de experiențe antreprenoriale, stagiile în întreprinderi sau vizitele antreprenorilor în instituții de educație și de formare, inclusiv experiențele antreprenoriale practice, cum ar fi concursurile de creativitate, întreprinderile nou-înființate, inițiativele comunitare conduse de studenți, simulările de afaceri sau învățarea bazată pe proiecte antreprenoriale, ar putea fi deosebit de benefice pentru tineri, dar și pentru adulți și pentru profesori. Tinerilor ar putea să li se ofere posibilitatea de a beneficia de cel puțin o experiență antreprenorială pe parcursul educației lor școlare. Parteneriatele și platformele între școli, comunități și întreprinderi la nivel local, în special în zonele rurale, pot avea un rol esențial în răspândirea educației antreprenoriale. Formarea adecvată și sprijinul cadrelor didactice și a directorilor ar putea constitui un element esențial pentru crearea unui progres durabil și a unei poziții de lider.
- f) Competențele multilingvistice pot fi dezvoltate în strânsă cooperare cu mediile de educație, formare și de învățare din străinătate, prin mobilitatea personalului din învățământ și a cursanților și prin utilizarea platformei eTwinning, EPALÉ și/sau a portalurilor on-line similare.
- g) Toți cursanții, inclusiv cei care se confruntă cu dezavantaje sau care au nevoi speciale, ar putea beneficia de un sprijin adecvat în medii favorabile incluziunii în vederea împlinirii potențialului lor educațional. Un astfel de sprijin ar putea consta în sprijin privind învățarea limbii, sprijin academic sau socioemoțional, instruirea de către colegi, activități extrașcolare, orientare profesională sau sprijin material.
- h) Cooperarea dintre educație, formare și mediile de învățare la toate nivelurile pot fi esențiale pentru a ameliora continuitatea dezvoltării competențelor cursanților pe tot parcursul vieții și pentru a dezvolta metode de învățare inovatoare.

- i) Cooperarea între partenerii implicații în educație și formare, precum și cei din afara sistemului educațional din comunitățile locale și angajatori, în combinație cu învățarea formală, nonformală și informală pot sprijini dezvoltarea competențelor și facilita trecerea de la educație la un loc de muncă, precum și de la un loc de muncă la educație.

b) Sprijinirea personalului didactic

- a) Integrarea abordării educației, formării profesionale și învățării bazate pe competențe în educația inițială și dezvoltarea profesională continuă pot ajuta personalul didactic să schimbe modul de predare și de învățare în mediile lor și să fie competenți în ceea ce privește punerea în aplicare a abordării.
- b) Personalul didactic ar putea fi sprijinit în dezvoltarea unor abordări bazate pe competențe în mediile lor specifice prin schimburi de personal, învățare de la colegi și consiliere de către colegi, care permit flexibilitate și autonomie în organizarea învățării, prin rețele, colaborare și comunități de practici.
- c) Personalul didactic ar putea beneficia de asistență în crearea de practici inovatoare, prin participarea la cercetare și utilizarea adecvată de noi tehnologii, inclusiv de tehnologii digitale, pentru abordările bazate pe competențe în procesele de predare și învățare.
- d) Personalul didactic ar putea beneficia de orientări, acces la centre de expertiză, instrumente și materiale adecvate care pot îmbunătăți calitatea metodelor și practicilor de predare și de învățare.

c) *Evaluarea și validarea dezvoltării competențelor*

- a) Descrierile competențelor-cheie s-ar putea traduce în cadre privind rezultatele învățării care ar putea fi completate cu instrumente adecvate pentru diagnostic, evaluare formativă și sumativă și validare la niveluri adecvate²⁶.
- b) Tehnologiile digitale, în special, ar putea contribui la analiza multiplelor dimensiuni ale progresului cursanților, inclusiv învățarea antreprenorială.
- c) Ar putea fi dezvoltate abordări diferite pentru evaluarea competențelor-cheie în mediile de învățare nonformală și informală, inclusiv activități conexe ale angajatorilor, specialiștilor în orientare profesională și partenerilor sociali. Acestea ar trebui să fie disponibile pentru toți cetățenii, în special pentru persoanele cu un nivel scăzut de calificare, pentru a susține continuarea învățării.
- d) Validarea rezultatelor învățării obținute prin învățare nonformală și informală s-ar putea extinde și ar putea deveni mai solidă, în conformitate cu Recomandarea Consiliului privind validarea învățării nonformale și informale, inclusiv prin diferite procese de validare. De asemenea, utilizarea unor instrumente precum Europass și Youthpass, care servesc drept instrumente de documentare și autoevaluare, poate sprijini procesul de validare.

²⁶ De exemplu, Cadrul european comun de referință pentru limbi, Cadrul competențelor digitale, Cadrul competențelor antreprenoriale, precum și descrierile de competențe ale PISA furnizează materiale de sprijin pentru evaluarea competențelor.